

'Gedichten komen mij zomaar aanwaaien'

Rita Smits

Dichter

Gedichten komen haar soms 's nachts of tijdens haar werk aanwaaien. Ze moet ze dan heel snel opschrijven, anders vergeet ze de zinnen weer. Rita Smits (58) uit Laude, gemeente Sellingen, lijkt een duizendpoot. Haar plaatsgenoot, de overleden dichter Kees Stip, stimuleerde haar destijds door te gaan met haar werk. Zojuist heeft ze haar bundel *Snow and Sand* gedichten over haar werk in het asielzoekerscentrum in Ter Apel in eigen beheer uitgegeven. Deze zomer staat ze met haar groot uitgeschreven haiku's, kaarten en gedichten op tal van kunstmarkten. Haar werk vliegt de deur uit.

Foto: DvhN/Anne Marie Kamp

Door Marscha van Noesel

"Eigenlijk dicht ik al vanaf het moment dat ik kon schrijven. Maar zoals dat vaak is gegaan met vrouwen van mijn generatie: ik ben getrouwd, kreeg kinderen en de tijd vloog door mijn vingers. Maar de laatste jaren is het allemaal weer teruggekomen. Ik kan het niet meer tegenhouden. Soms middenin de nacht waaien de gedichten aan. De regels komen gewoon in mijn hoofd. Nee, zelf lees ik helemaal niet veel, ook geen gedichten, maar spelen met taal vind ik fantastisch.

Toen Kees Stip in Laudermarke nog leefde, heeft hij mijn werk bekeken. Ik zou de gedichten moeten uitgeven, maar dan moet ik me weer aan allerlei regels houden. Ik wil nergens inpassen. Ik hoef ook geen carrière te maken. Dit schreef ik daarover: *'Ik koop vijf schriften, geel met rood, ook een mooie pen, stap zingend op mijn groene fiets, wat fijn dat ik nu schrijfster ben.'* Zo gaat dat, meer hoef ik niet.

Sinds twee jaar werk ik als vrijwilligster van VluchtelingenWerk bij het aanmeldcentrum van asielzoekerscentrum in ter Apel. De asielzoekers weten dankzij ons werk wel wat hun rechten en plichten zijn, maar wat er met hen gebeuren zal, weten ze niet. De onzekerheid is heel groot. Ook het verdriet. Dat grijpt mij aan. Laatst stond er een man met zwart kroes haar in de sneeuw. Er bleef een sneeuwvlok op zijn haar zitten. Dat vond ik zo'n mooi beeld. Ik heb er een gedicht over geschreven in mijn bundel *Snow and Sand*.

Er was een monnik uit Tibet. Op zijn papieren stond China als land van herkomst. Dat vond hij zo verschrikkelijk, nog erger dan het feit dat hij moest vluchten juist voor de Chinezen die zijn land hebben bezet. Alle vrijwilligers die daar werken, hebben groot mededogen met de vluchtelingen. We proberen er alles aan te doen om het leed te verzachten. Ik wil daar gewoon een keer per week een dag zijn. Wij hebben het hier zo goed, dan wil ik graag die mensen een beetje helpen. Ik ben er

ook heel dubbel in: aan de ene kant snap ik het beleid nu ook wel, de wet zegt nu eenmaal dat niet iedereen kan blijven, aan de andere kant denk ik dat ik zelf ook een land zou ontvluchten als ik met de dood zou worden bedreigd. Dat is heel moeilijk. Je wordt daar geconfronteerd met veel ellende. Ik ben vrolijk van aard en daarom kan ik het misschien ook aan. Je moet realistisch zijn. Als iedereen hier kon komen, dan stroomden alle arme landen leeg. Dat is toch begrijpelijk. Vroeger adviseerde ik asielzoekers die het land uit moesten en geen treinkaartje meekregen, de sneltrein te nemen, zodat de conducteur ze er pas bij het eerstvolgende grote station uit kon zetten. Daarover heb ik een gedicht geschreven dat de aanzet is geworden voor mijn nieuwe bundel *Snow and Sand*.

Als ik dan met mijn werk op kunstmarkten sta, vergeet ik alle ellende weer en geniet ik. Soms schrijf ik een gedicht heel groot uit en dan zie ik mensen op een afstandje kijken. Dat is veiliger. Ik wil mensen graag dwingen teksten te bekijken. Iedereen is zo druk en gejaagd. Dan staan ze even stil bij mijn muggenmobiel bijvoorbeeld. Een gedicht over muggen die dansen op een mobiel. Of een kind van twaalf dat las een regel tekst: 'ik heb een bed en een wasbak met een hoek eraf'. Dat was zo herkenbaar. Het kind zag meteen zijn eigen kamertje met precies zo'n wasbak voor zich. Woorden die bij beelden passen, dwingen mensen even te blijven staan. Kijk maar bij de uitgang bij mijn huis. Daar heeft mijn man een maan gemaakt met mijn versregel: *'De maan verpakt in wolken, ik mis het lintje.'* ”

Snow and Sand, Rita Smits:
rita@laudehuus.nl

D-622 2817504

